

Jugoslovan

Št. 30 a

Ljubljana, sreda dne 9. julija 1930

Leto I.

Vtisi in odmevi katastrofe na Jadranu

Preiskava se nadaljuje - Pogreb žrtv nesreče v Zadru - Silno razburjenje na Češkoslovaškem
Poveljnik in posadka »Morosinija« odpuščeni

Sušak, 8. julija. k. »Jadranska Plovidba« prejema od vseh strani sožalje brzojavke zaradi katastrofe njenega parnika »Karadjordje«. Paroplovna družba je storila vse, kar je bilo v njeni moči, da pomore ponesrečenim polnikom. Brzojavila je vsem družinam ponesrečenec in jim izrazila svoje sožalje.

Iz Biograda na morju so se vrnilo zastopniki »Jadranske Plovidbe«, njen ravnatelj g. Ružič in še ne kateri drugi funkcionarji, ki so pregledali težko poškodovani parnik. Preiskava se nadaljuje. Poveljnik parnika kapitan Prodan je predložil preiskovalni komisiji izčrpno poročilo o nesreči.

Danes so bili poslednji ponesrečenci prepeljani na Sušak in od tu so krenili domov. Težje ranjeni polniki pa so ostali v zadrski bolnici in jim gre na bolje.

Vse sušaško meščanstvo je še vedno pod težkim vplivom katastrofe. Ad po katastrofi

Trst, 8. julija. n. Današnji »Piccolo« prinaša obširno poročilo o pogrebu žrtv, ki jih je zahtevala težka katastrofa v Pašmanskem kanalu.

Sinoči ob 17.30 je bilo prenešenih iz bolnice pet krst na dvorišče, kjer jih je blagoslovil zadrski župnik Ballarin. Sprevoz je nato krenil ob 18. uri proti pokopališču. V sprevozu so bile zastopane vse civilne in vojaške oblasti, njim načelu prefekt zadrške pokrajine Taccari. V sprevozu je bil tudi jugoslovanski konzul Simić z vsem osebjem jugoslovanskega konzulata.

zula, zadrski mestni načelnik, vojaški meslini poveljnik, komandant parnika »Morosinija« Olivetti z vsemi častniki in mornarji z ladje, predsednik paroplovne družbe »San Marco« itd.

Mornarji z »Morosinija« so položili krste v mrlvaške vozove, ki so krenili na pokopališče. Medpoloma so se dogajale pretresljive scene. Mnogo žena je jokalo. V sprevozu je bilo opaziti tudi mnogo kmetov iz okolice mesa, posebej iz Arbanasa. Sprevoz je krenil do cerkve Sv. Ivana, v katero so nato prenesli krste. V cerkvi so bili opravljeni mrlvaški obredi in nato so bile krste položene na furgone, sprevoz pa se je razšel. Krste so furgoni prepeljali na pokopališče, kjer so bile žrtve pokopane.

Praga, 8. julija. d. Češkoslovaški listi energično zahtevajo, da se strogo preišče vzrok pomorske katastrofe v Jadranu, pri kateri je bilo več Čehov ranjenih in mrtvih. Listi opozarjajo na čudne okoliščine, ob katerih sta ladji trčili. »Narodni listy« izjavljajo, da se češkoslovaška in jugoslovanska javnost ne bosta dali potolažiti samo s sklicevanjem na nesrečen slučaj. Namiguje se tudi, da je bil italijanski parnik »Morosini« konkurenčna ladja »Karadjordju« ter da je zadnji čas vedno vozil na pol prazen, med tem, ko je bil »Karadjordje« za več tednov naprej popolnoma razprodan. Neki praški bulevarni list je sinoči prinesel na prvi strani poročilo o pomorski katastrofi pod naslovom: »Italijanski parnik se je namenoma začel v jugoslovanski parnik Karadjordje«.

Žalovanje v Dalmaciji

Šibenik, 8. julija. k. Občinska uprava je sklenila, da bo mesto od sobote opoldne do nedelje opoldne žalovalo vsled katastrofe, ki je zadela našo pomorsko plovbavo in koncerli bodo v soboto odpovedani. Vse mesto bo odelo v črno. Vse zadani. Mešna občina bo izdala poseben proglas na meščanstvo. V cerkvi sv. Jakoba bodo darovane maše zadušnice v spomin na žrtve na »Karadjordju«. Ob istem času bo žaloval ves narod v vsej severni Dalmaciji.

Pričetek reševalnih del

Šibenik, 8. julija. k. Jutri se pričnejo prva dela okrog parnika »Karadjordje«. Reševalna dela bodo trajala mesec dni. Dela bosta opravljali naši vojni ladji »Močni« in »Spasilac« ter pomožna ladja Jadranske Plovidbe. Najprej se bo izsesala voda, ki je udrila v parnik, nato se bo začasno zadelala velika luknja, ki je nastala sprčo udarca »Morosinija« v »Karadjordja«. Nato pa bo parnik poslan v ladjedelnico, da se popravi in uredi.

Kolika je škoda

Škoda, ki je nastala na parniku, se ceni na 6-8 milijonov dinarjev. Split, 8. julija. k. Poedina društva in sportni klubi so poslali sožalje brzojavke upravi »Jadranske plovidbe«. »Jadranska Straža« ji je poslala naslednjo brzojavko: »Sprčo težke katastrofe, ki je zadela vaše društvo in naše gospodarstvo in v

kateri se je znova pokazala smelost in neustrašenost naših pomorščakov, prejmite naše toplo sožalje z željo, da bi »Karadjordje« čimprej spet pričel še bolj ponosno pluti po našem morju.«

Sušak, 8. julija. k. Danes sta se odpeljala na mesto nesreče, kjer je italijanski parnik »Morosini« naletel na naš parnik »Karadjordje«, ekspert zavarovalne družbe »Vardar« g. Denes, ekspert zavarovalne družbe »Sava« g. Gamulin, da na »Karadjordju« določita škodo in doženeta okoliščine, sprčo katerih je nesreča nastala. Na mesto nesreče sta odpoštovala tudi generalni ravnatelj »Jadranske plovidbe« g. Rismondo in inž. Silović.

Sušak, 8. julija. k. Poškodovani parnik »Karadjordje« je bil zavarovan pri zavarovalnih društvih »Vardar«, »Savi« in »Lloyd«. Potemtakem so neločne vesti italijanskih listov, da parnik »Karadjordje« ni bil zavarovan.

Italijanska komisija

7. julija. k. Davi je prispela sem posadna komisija italijanske vlade iz Rima, ki bo preiskala zadevo o trčenju motorne ladje »Morosini« v parnik »Karadjordje«.

Odpuščeni italijanski pomorščaki

Zadar, 8. julija. n. V častniki in kapetan motorne ladje »Morosini«, ki je trčila v parnik »Karadjordje«, so bili odpuščeni iz službe in jim je bilo odvzeto dovoljenje za nadaljnje službovanje na morju.

Po odgovoru Italije na Briandov predlog

Poveljujoči komentarji italijanskega tiska — Silno ogorčenje francoskih listov — Pesimizem v Ženevi

Rim, 8. julija. AA. Listi priobčujejo nove komentarje o italijanskem odgovoru na Briandovo spomenico glede evropske federacije. Clankarji smatrajo, da gre za važen dokument z dalekosežnimi mednarodnimi posledicami. Italijanski odgovor predstavlja teoretično, z nevarnimi ideologijami prekvašen načrt na praktično polje. Efektivne evropske unije si ni moči zamisliti brez povabila Rusiji in Turčiji k pristopu k novi evropski meddržavni organizaciji. Nadalje je treba odpraviti odvisno razlikovanje med zmagovalci in premaganci, ker bi sicer bila evropska kooperacija samo nominalna in na papirju. S tem svojim odgovorom je fašistična vlada še enkrat zanesla v evropske odnose element jasnosti in odkritosti.

Pariz, 8. julija. d. Italijanski odgovor na memorandum o Panevropi so v Parizu prav slabo sprejeli. Večina listov izjavlja, da je italijanska nota dokument cinizma in hinavščine. Mussolinijeva izjava, da bi se morala garantirati zaščita pravice malih držav, da je zginito razlikovanje med zmagovalnimi in premaganimi narodi in da se mora pospeševati enakopravnost vseh držav, v Mussolinijevem smislu ne pomeni nič drugega kot zahtevo po reviziji mirovni pogodbe. Zahteva Italije, da vstopita v evropsko zvezo tudi Rusija in Turčija, je demagogija. Vse dokazuje, — naglašajo listi — da Mussolini špekulira na pritrjevanje nezadovoljnih, posebno še, ko je komaj pred kratkim slavil lepoto topov in strojnice.

Ženeva, 8. julija. d. Ker je že cela vrsta držav odgovorila na Briandovo spomenico o Panevropi, — nazadnje tudi Italija, — vse države pa več ali manj odklonilno, ne pričakujejo v ženevskih krogih od inicijative francoskega zunanjega ministra nobenega uspeha več. Najmanj, kar se bo zgodilo, bo, da bo večina držav prijavila pri drške, ki pa so sposobni, da popolnoma prevržejo prvotno Briandovo zamisel. Zato se smatra, da se bo v septembru sicer sestala velika konferenca evropskih držav,

na kateri pa se bodo po običajnih, morebiti celo zelo rezerviranih vpljudnostih na naslov Francije uveljavljali taki pomisleki, da bo nadaljevanje francoskega načrta praktično izključeno. Izvolili bodo najbrže tudijski odbor in potem odgodili konferenco na nedoločen čas.

Berlin, 8. julija. n. Sinoči je zunanji minister dr. Curtius na seji vlade predložil odgovor Nemčije na Briandov memorandum o panevropski uniji. O vsebini tega govora bo dr. Curtius danes popoldne poročal v zunanjem odboru nemškega zbora. Pato bo nemški odgovor odposlan francoski vladi.

Pariz, 8. julija. n. Francoski zunanji minister Briand je sinoči sprejel avstrijskega poslanika dr. Grönbbergerja, da se informira pri njem o stališču avstrijske vlade o zadevi panevropske konference. Kakor se je zvedelo, bo avstrijski odgovor v najkrajšem času poslan francoski vladi.

Budimpešta, 8. julija. n. Sinoči je ministrski svet imel sejo, na kateri je bilo pretresano vprašanje, kakšen odgovor naj se pošlje francoski vladi v zadevi memorandum francoskega zunanjega ministra Brianda o panevropski uniji.

Minister dr. Korošec v Sarajevu

Sarajevo, 8. julija. l. Sem je prispel minister za šume in rudnike dr. Korošec, ki je na inspekcijskem potovanju po Bosni. Danes jutraj je iz Vinice odpotoval v Srenje, kjer si je ogledal gozdove, ki se sušijo zaradi lubadorja. Z dr. Korošcem potuje tudi direktor sarajevske direkcije za šume in rudnike g. Manojlović.

Vintila Bratianu v avdijenci pri kralju

Bukarešta, 8. julija. d. Danes opoldne je kralj Karel sprejel v avdijenci voditelja liberalne stranke Vintila Bratianu. Avdijenca pomeni kraljevo zmago nad upornimi liberalci. Bratianu je izročil kralju spomenico, ki predstavlja na eni strani objubo zvestobe liberalcev napram kralju in ki na drugi strani vsebuje program stranke in njeno stališče do aktualnih vprašanih.

Kancelar dr. Schober zapustil Budimpešto

Uradno poročilo o predmetih razgovorov

Budimpešta, 8. julija. d. Obisk avstrijskega zveznega kancelarja dr. Schobra v Budimpešti se je danes končal.

Budimpešta, 8. julija. d. Madžarski brzojavni dopisni urad objavlja po sklepu razgovorov z avstrijskim zveznim kancelarjem dr. Schobrom uradni komunikacije, v katerem je med drugim rečeno: Državniki obeh držav so se porazgovorili o vprašanjih, ki zadevajo obe državi in so ugotovili, da se med Avstrijo in Madžarsko obstoječi odnosi pri prijateljstvu trajno utrjujejo in da vlada v njih pojmovanju vprašanj, ki se tičejo obeh držav, popolno soglasje. Predmet razgovora je bila 10. aprila 1923 med Avstrijo in Madžarsko sklenjena razsodišna pogodba, ki bo glede na skušnje, katere sta obe državi v tem času pridobili, v kratkem izpolnjena s prijateljsko in razsodišno pogodbo. Nadaljnji predmet natančnega pretresanja so bila tudi obema deželama skupna gospodarska vprašanja. Državniki so se dogovorili, da

bo tako Avstrija kot Madžarska določila posebne študijske komisije. Naloga teh komisij bo proučevati tista sredstva, s katerimi bi se na eni strani na racionalen način spravila v sklad gospodarske produkcije obeh dežel in bi se na drugi strani medsebojni promet spravil v tak tir, ki bi se zdel primeren, da dovede do zboljšanja gospodarskega položaja obeh dežel.

Pogajanja z Malo antanto

Bukarešta, 8. julija. d. Agrarna pogajanja med državami Male antante in Madžarsko, ki bi se imela po prvotnem načrtu vršiti v Sinaji, se bodo najbrže še ta mesec vršila v Bukarešti. Teh pogajanj se bo udeležila tudi Češkoslovaška.

Obisk g. Ljapčeva

Budimpešta, 8. julija. AA. Jutri dospo v Budimpešto predsednik bolgarske vlade Ljapčev, ki se vrača iz Karlovi Varov v domovino. G. Ljapčev bo ostal v Budimpešti ves dan, da pride v zvezo z madžarskimi vladnimi krogi.

Spor med državo in cerkvijo na Grškem

Agrarna reforma povzročila ostro napetost med državno in cerkveno oblastjo

Atene, 8. julija. AA. Predsednik grške vlade Venizelos je poslal pismo atenskem mitropolitu Hrizostomu kot zastopniku sv. torda. V tem pismu pojasnjuje Venizelos staro stališče grške vlade ter poudarja popolno soglasje vlade s predlogi in načrti ministra prosvete Papandreja o razdelitvi in likvidaciji cerkvenih posestev v Grčiji. Venizelos v tem pismu nadalje veli, da jamči za pravično likvidacijo s sodelovanjem zastopnikov cerkvenih oblastev in da v nobenem primeru interesi cerkve ne bodo oškodovani. Pač pa, pravi Venizelos dalje, bo cerkev oproščena odvisnih bremen in svoje sedanje neaktivnosti. Agrarna reforma, ki naj bo izvedena v Grčiji, bo glede posestev mrtve roke v skladu s podobnimi reformami v drugih evropskih državah.

O tem odgovoru je imel sveti sinod sejo in se po odločni kritiki izjavil proti vsebini vladnega odgovora. Sveti sinod je obsodil dvojico cerkvenih dostojanstvenikov, ki jih je vlada povabila, naj sodelujeta v odboru za likvidacijo, ter jim prepovedal govoriti v imenu cerkve. Sveti sinod je nadalje prepovedal vsem duhovnikom, da sodelujejo v pokrajinskih odborih za likvidacijo cerkvenih zemljišč in posestev, dotlej ko mitropolit Krizoston ne vstopi v osrednji odbor za razdelitev cerkvenih posestev.

Novo potovanje »Grofa Zepelina«

Friedrichshafen, 8. julija. d. Zrakoplov »Grof Zepelin« bo nečej ob pol 12. nastopil potovanje v severne dežele do Spitzbergov.

Zvesti stari miselnosti

So ljudje, ki se kar ne morejo otresti stare miselnosti, deloma iz duševne komodnosti, deloma pa tudi zato, ker so sploh apatični za vsak napredek. Za te ljudi je stara miselnost železna srajca, v katero so vkovani do konca svojih dni. Ti ljudje se ne bodo nikdar spremenili, a tudi nimajo nobenega stremjenja, da bi spremenili druge. So to ljudje, ki niso nikomur nevarni, ker so preveč brezbržni, da bi sploh mogli poseči v javno življenje.

So pa drugi ljudje, ki se tudi ne morejo otresti stare miselnosti, a ne iz duševne komodnosti, temveč zato, ker so nasprotni novi miselnosti. Niso ji pa nasprotni iz idejnih vzrokov, temveč le iz egoističnih vzrokov, ker jim nova miselnost ne gre v račun. Ti ljudje so prepričani, da jim je nova miselnost v osebno škodo in zato ji nasprotujejo, kjerkoli le morejo. Leta in leta so imeli ti ljudje uplivno besedo v javnosti in sedaj jim kar v glavo ne gre, da bi prišli ob ta upliv. Polagoma so se navadili misliti, da imajo kar sveto pravico na svoj upliv in bili so mnenja, da se mora svet podreti v istem hipu, ko izgube svoj upliv. Zakovani v te predsodke so pričeli istovetiti svoje interese s splošno narodnimi in skoraj so bili prepričani, da se godi narodu krivica, če ne obvelja njih volja. Velika večina teh ljudi sicer ne more pokazati vsa dolga leta svojega vladanja nobenih posebnih uspehov, mnogi od njih celo same neuspehe, vendar pa so bili in so še mnenja, da mora brez njih iti vse narobe. Kakor je bilo to mnenje absolutno zmotno, vendar bi se ga pa moglo do gotove mere razumeti. Zato bi se moglo tem ljudem po znanem francoskem izreku, da vse razumeti se pravi vse odpustiti, tudi oprostiti njih odpor proti novi miselnosti, če bi bil ta odpor le pastven in če ne bi šel tako daleč, da bi mogel škodovati interesom celote.

Zal pa so nekateri teh vnetih pristašev stare miselnosti čisto pozabili na to mejo in so brez prevdanka stopnjevali svoj odpor do te mere, da so že postali škodljivci javnih interesov. Slepo so se pustili zlorabiti od raznih temnih elementov in pričeli so razširjati po vsej državi vznemirljive vesti, da pride v kratkem do dalekosežnih sprememb in vzbujali v svojih nekritičnih pristaših vero, da zavladajo v kratkem zopet stare razmere. Vso državo so prepletili s temi neresničnimi govoricami in z njimi povsodi sejali nezaupanje ter izpodkopavali državno avtoriteto. Morda se nekateri od njih tega niso niti zavedali, toda efekt teh neresničnih govoric je moral to povzročiti. Večno govorenje o spremembah je zlasti manj kritične ljudi res prepričalo, da pride do teh sprememb in dogodilo se je že to, da nekateri sploh več niso izvrševali naredb svojih višjih, ker kaj bi ubogali, ko pa pridejo že drugi dan novi ljudje.

Na veselje naših narodnih nasprotnikov se je tako izpodkopavala državna avtoriteta in kar ti temni elementi niso mogli doseči sami, so dosegli s pomočjo zaslepljenih strankarjev, pristašev stare miselnosti. In čim bolj so ti širili neresnične vesti, tem bolj so ustrezali našim narodnim nasprotnikom. Če hote ali nehoti, je postranskega pomena, ker glavno je, da je bil efekt teh govoric v resnici takšen.

Za vsako ceno so hoteli ti stari strankarji priti zopet kvišku; s tem pa, da jim je bilo dobro vsako sredstvo, pa so dosegli samo to, da so znova dokazali, kako dobro je, da niso več na vladi. Zakaj samo stara miselnost je bila, da se sme stranka poslužiti vsakega sredstva, da le pride na vrh, dočim je glavna zahteva nove miselnosti ta, da ni noben osebni, noben pokrajinski in noben drug interes tako velik, da bi vsled njega smel trpeti interes celote. Ta interes res je najvišji in temu se ima podvreči vsakdo in tudi stari strankarji. Ze celo pa, kadar smo morali skozi dolga leta gledati, kako niso znali vladati in ko se je le kot tujema pokazalo tu ali tam uplivno dejanje poedinca.

Zvestoba do stare miselnosti je danes že anahronizem in prav je, da je tako. Kdor je za anahronizem, ta naj kar naprej obuja stare spomine, kdor pa je za napredek, ta pa bo se pridružil ljudem nove miselnosti in pomagal, da bo napredek čim večji. To tem bolj gotovo, ker je vsakdo dobrodošel, ki ima dobro voljo, brez te pa so oni, ki so se tako daleč spozabili, da so z neresničnimi vestmi izpodkopavali državno avtoriteto.

Konkurenca Reke proti Sušaku

Olajšave, ki jih dovoljuje Italija izvoznikom lesa

Zagreb, 8. julija. k. »Jugoslovenski Lloyd« bo v svoji jutrišnji številki prijavil naslednje poročilo s Sušaka:

Po informacijah, dobljenih na Reki, pri našamo danes podrobne podatke o refakciji, ki bo na Reki dovoljena izvoznikom, še prav posebno izvoznikom lesnih proizvodov, katerih redna pot v inozemstvo bi morala sicer peljati preko Sušaka. Refakcija, ki jo ponuja reška družba »Magazzini Generali«, je za enkrat določena tako-le: 6 lir za tono lesa, ki se bo tovoril na prostoru »Scalo legnami« v reški svobodni luki, 3 lire za tono lesa, ki se bo tovoril v državnih skladiščih, in 15-50 lir za tono lesa, ki se bo prekracalo takoj na pomolu.

Ze navedene številke jasno kažejo, da si Reka na vso moč prizadeva, da bi odvzela velike količine lesa, katerih izvoz se je sedaj vršil skoro izključno preko Sušaka. Refakcija, ki se ponuja v največji meri za blago, katero se prekraca v lesnem pristanišču »Scalo legnami«, bi se morala aprobitirati v izmeri 10 lir za tono lesa v Rimu, kot so to zahtevale italijanske pristaniške oblasti na Reki. Te oblasti nameravajo na tak

način izvoz lesa napeljati na Reko s podeljevanjem refakcije po 100 lir odnosno 300 Din za vagon lesa, spričo česar bi razlika naših izvoznikov vendar ni mogoče pričakovati, da bo na Reki dovoljena izvoznikom, ki jih jugoslovenske postaje do pristanišča na Sušaku in pa stroški prevoza do reške luke, postala iluzorna.

Kljub naši najboljši veri v patrijotizem naši izvoznikov vendar ni mogoče pričakovati, da bi spričo novih okolnosti in današnje nečuvne konkurence ne izkoristili teh olajšav. Poleg tega, da bo prevoz lesa in njegovo prekracanje na Reki cenejše, je treba upoštevati, da ima Reka veliko številko pokritih skladišč in končno, da je na Reki mogoče vkrcati tudi manjše količine lesa za izvoz v vsako inozemsko luko.

Spričo tega še enkrat opozarjamo na to opasno konkurenco naše oblasti, da bi dovolile vse potrebne protimere in olajšave ter regulirale pristojbine za železniške prevoze tako, da bi se dal uspešen odgovor na najnovejši trik reške svobodne cone. V borbi Sušaka proti Reki moramo podpreti Sušak z vsemi silami, pa četudi s fiskalnimi žrtvami.

Nove carine in novi davki v Avstriji

Velik odpor proti zahtevi agrarcev po dokladah na moko

Dunaj, 8. julija. d. Danes dopoldne je pododbor carinskega odbora narodnega sveta nadaljeval posvetovanja o carinskih tarifih. Največji del se je bil izpolnjen z razpravo o carini na svinjsko mast. Vlada je zahtevala zvišanje te carine na 40 zlatih kron, med tem ko je po stari carinski tarifi avtonomna carina znašala samo 10 zlatih kron, po različnih trgovinskih pogodbah pa je bila celo znižana do 3 zlatih kron. Proti zahtevi vlade so protestirali samo socijalni demokratje. Vladni predlog pa bo najbrže sprejet.

Jutri se sestane finančni odbor, da bo sklepal o novih davčnih predlogih. Gre, ka-

kor znano, za zvišanje davka na sladkor, pivo in na blagovni promet. Danes se je vlada odločila, da predlaga še zvišanje davka na žganje, in to na zahtevo pivovar. Agrarci pa vnovič zahtevajo, da se vsaj sklone znižana doklada na moko, in sicer v višini 6 grošev za kg, namesto prvotnih 15 grošev. Zahteva agrarcev pa je naletela na velik odpor.

Dunaj, 8. julija. d. Težave avstrijskega posojila še niso odstranjene. Treba je urediti še celo vrsto posameznih vprašanj, tako da se končna odločitev sme pričakovati šele prihodnji teden.

Silna nevihta v Bosni

Sarajevo, 8. julija. I. Včeraj popoldne je divjala nad Sarajevom silna burja, ki je lomila dreve in odkrila streho na džamiji in nekaterih drugih hišah. Se nedograjeno dvanadstropno hišo je vihar docela porušil. Škoda znaša nekaj milijonov.

Tudi okolica Sarajeva je silno trpela zaradi nevihte. Žito in sadovnjaki so uničeni. Ni znano, ali je nevihta zahtevala tudi človeških žrtev, ker so bile telefonske in brzojavne zveze pretrgane. V okolici Sarajeva znaša gmotna škoda 4 milijone dinarjev.

Novi zakoni in pravilniki

Beograd, 8. julija. I. »Službene Novine« bodo v svoji jutrišnji številki objavile naslednje zakone in pravilnike:

1. Zakon o bernski konvenciji za zaščito književnih in umetniških del;
2. Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah, s katerimi je pooblaščen finančni minister, da v sporazumu z zunanjim ministrom sklepa s tujimi državami kupne in prodajne pogodbe o nepremičninah, ki jih rabijo jugoslovenski diplomatični zastopniki;
3. Pravilnik o terenskem delu tehničnih uradnikov šumske stroke, ki ga je podpisal minister za šume in rudnike na podlagi uredbe o povračevanju potnih in selinskih stroškov teh državnih uradnikov;
4. Pravilnik o izdajanju dovoljenje za proizvajanje bioloških zdravil, katerega je odobrilo ministarstvo za socijalno politiko;
5. Pravilnik o uniformah eksekutivnih uradnikov pri rečni plovbi.

Upokojitev

Beograd, 8. julija. I. Z dekretom prosvetnega ministra je bila upokojena z dnem 18. septembra 1929 Počkal-Divjak Cecilija, učiteljica v Dolnji Lendavi.

Letalca Hook in Matews pone-srečila?

London, 8. julija. AA. V letalskih krogih se boje za življenje in usodo letalcev Hooka in Matewsa, ki sta prejšnji teden odletela iz Anglije, da postavita nov rekord poleta do Avstralije. Letalca pogrešajo na progi, ki je vodila ob obali Indijskega oceana.

Ljapčev pri predsedniku Masaryku

Praga, 8. julija. AA. Predsednik republike Masaryk je sprejel včeraj v dvorcu Lany predsednika bolgarske vlade Ljapčeva in ga nato pridržal pri intimnem kosilu.

Vezuv začel bruhati

Neapelj, 8. julija. AA. Vezuv je začel zadnje dni bruhati. Po gornjih njegovih čerch se vali lava. Bruhanje je združeno z močnimi eksplozijami.

Nova in stara miselnost, splošen ali osebni interes, opredelitev je jasna in po mogočni deklaraciji vlade tudi ni dvoma, da ni za staro miselnost več prostora. Zato pa tudi konec s staro miselnostjo in s stari spomini in naj velja duh in delo nove dobel

Habsburško strašilo

Vesti o gibanju in propagandi legitimistov, ki jih mora od časa do časa beležiti tisk, potrebujejo nekoliko komentarja. Važno je namreč, da jih zna javnost pravilno ocenjevati in jim pripisovati le oni pomen, ki ga v resnici imajo in sploh imeti morejo.

Legitimistično gibanje, ki je posebno živahno na Madjarskem, a ima svoje zveze in mreže tudi na Dunaju in celo v nekaterih drugih važnejših evropskih prestolnicah, je le en del tako imenovanega revizionističnega gibanja, ki hoče s stalno propagando doseči, da bi se ustvarilo v Evropi najprej prepričanje, da so nove meje evropskih držav krivične in nevzdržne, in potem razpoloženje v evropski javnosti za korenite spremembe mirovnih pogodb, seveda na korist premaganih držav.

To pa se ne da doseči samo z večjo ali manjšo intenzivnostjo propagande, temveč je treba izzvati take mednarodne dogodke, preko katerih se pride do cilja. Ti dogodki ne morajo biti ravno vojna, temveč bi zadostovala tudi samo resnejša kriza, katera bi zahtevala sklicanje evropske konference, ki naj se z njo peča. V prejšnjem stoletju smo imeli več slučajev takih konferenc, na katerih je prišlo do revizij in sprememb mirovnih pogodb. Najznamenitejši primer je v tem pogledu berlinski kongres, kateri je revidiral in spremenil san-stefansko mirovno pogodbo, sklenjeno med Rusijo in Turčijo. Osem let prej, t. j. med francosko-nemško vojno (1870.—71.), je pa Rusija sama izsilila revizijo pariške mirovne pogodbe, ki jo je morala sama podpisati po nesrečni vojni iz leta 1856. in ki je bila za njo skrajno poniževalna.

Na slične primere mislijo brez dvoma tudi madjarski in dunajski legitimisti pri svoji propagandi ter gojijo pobožno upanje, da se jim bo prej ali slej posrečilo izvesti prekršitev mirovnih pogodb na tak način, da si Evropa ne bo mogla pomagati drugače, nego da skliče posebno mednarodno konferenco, da vzame njihovo kršitev na znanje. (Kakor so sedanje meje evropskih držav določene po mirovnih pogodbah, tako je namreč po istih mirovnih pogodbah določeno tudi, da se Habsburgovci ne smejo več vrniti na prestol.)

Računi habsburških propagandistov pa so popolnoma zgrešeni in naravnost otročji. Ako proglasi Ogrska kateregakoli Habsburgovca za kralja, bi pomenilo že to samo dejanje, da odpoveduje mirovno pogodbo. V vseh slučajih, kjer so se taki poskusi posrečili, pa je prišlo do tega le pod pogojem, da najbližji zainteresiranci pri dotičnih pogodbah sploh niso več polagali nanje posebne važnosti, ali če so bili že tako slabi, da niso mogli več misliti na odpor proti kršitvi.

Nič temu podobnega pa ne vidimo na vprašanju restavracije Habsburgovcev. Države Male antante se dobro zavedajo, da zadeva vsaka in tudi najmanjša kršitev mirovnih pogodb v Srednji Evropi njihove življenjske interese, in radi tega ne bodo privolile v nikako njihovo kršitev. Ogrska pa bi mogla upati na restavracijo le tedaj, če bi se Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija glede habsburškega vprašanja dezintereirale, na kar seveda ne more računati. S splošno - evropskega stališča pa je usoda Habsburgovcev popolnoma brezpomembno vprašanje, tako da ni nobene velike sile, katera bi se hotela za to vprašanje resno angažirati.

Med temi državami je ena, katere povojni nacionalni ideal je ravno nasproten vsaki obliki obnavljanju habsburške monarhije v kakršnikoli izdaji, namreč Nemčija, katere stremjenja gredo za tem, da doseže priključitev Avstrije k Nemčiji, torej cilj, ki je z vsako restavracijo Habsburgovcev že v naprej nezdružljiv. Kar se tiče Italije, dokazuje njen nastop pri prejšnjih restavracijskih poskusih, da se njeni interesi ne krijejo z dinastičnimi načrti madjarskih legitimistov, kar je sicer naravno in v skladu z njeno zgodovino zadnjih petdesetih let tudi neglede na njeno vezanost po mirovnih pogodbah. Da nimata tudi Francija in Anglija nikakih habsburških špekulacij, o tem so se razni madjarski politiki že ponovno dobro prepričali.

Vse restavracijsko vprašanje je torej le prazno strašilo gotovih klik na Madjarskem. Vsako demonstrativno vihtenje tega strašila pa se vedno spreminja v neprimliko le za Madjarsko samo, kot se dobro zaveda tudi grof Bethlen sam, kakor je pokazal njegov govor v Debreczinu, o katerem smo te dni poročali.

Kar se tiče držav Male antante, pa je treba imeti pred očmi, da dejstvo, da niso nastopile na svoji zadnji konferenci glede tega vprašanja z nikako svečano skupno izjavo, nikakor ne pomeni, da ne stojijo čuječe na straži, tako da je vsako presenečenje popolnoma izključeno.

Žrebanje drž. razredne loterije

Beograd, 8. julija. I. Danes se je vršilo žrebanje v državni razredni loteriji. Poleg drugih so bile izžrebane tudi naslednje nagrade: premijo 200.000 Din je dobila številka 44.655, nagrade 80.000 Din številka 87.486, 60.000 Din številka 87.249, 40.000 Din številka 35.645, 30.000 dinarjev številka 86.568, 20.000 Din številka 50.500, po 10.000 Din pa številki 72.108 in 97.748.

Novi rumunski poslanik v Parizu

Pariz, 8. julija. AA. Novo imenovani rumunski poslanik v Parizu Dinu-Cezanu bo takoj po svojem prihodu v Pariz predal predsedniku francoske vlade svoja akreditivna pisma, obenem pa bo predal francoski vladi tudi odgovor romunske vlade na Briandov memorandum o Panevropi. Odgovor je izdelal romunski zunanji minister Mironescu. V odgovoru je romunska vlada izrazila pripravljenost, da v načelu pristopi k evropski federaciji. Odgovor je sestavljen v istem duhu, kakor sta sestavljeni češkoslovaška in jugoslovenska nota, kakor se je to določilo na poslednji konferenci držav Male antante.

Bivši romunski minister o Balkanski uniji

Beograd, 8. julija. k. Bivši romunski minister g. Duca je dal nekemu novinarju naslednjo izjavo o Balkanski uniji:

Jaz sem pristaš Balkanske unije, ker sem pristaš Panevrope. Smatram da je največja potreba, da se evropske države združijo. Druge rešitve politične in gospodarske krize ne vidim. Javno mnenje je treba pripraviti za to koristno odločitev. Balkanska unija, ki bo pripravila teren za še bolj splošno zvezo evropskih držav, je dobrodošla.

Tržni uspeh poročila Simonove komisije

London, 8. julija. AA. Državni tajnik za Indijo Wedgwood Benn je na včerajšnji seji parlamenta ugotovil, da je bilo v Veliki Britaniji doslej prodanih 33.000 izvodov prvega dela in 26.000 izvodov drugega dela poročila Simonove komisije o ustavni reviziji v Indiji.

Poljski profesorji v Ljubljani

Ljubljana, 8. julija.

Z dunajskim brzovlakom so danes ob 17. prišli poljski profesorji — nad 50 po številu — v Ljubljano. Vsi profesorji in profesorice so iz Katovic z raznih tamošnjih srednješolskih zavodov.

Na glavnem kolodvoru so jih pozdravili predsednik ljubljanske sekcije Udruženja srednješolskih profesorjev prof. g. Jeran, dalje prof. Mole in prof. dr. Pretnar, kakor tudi mnogi člani Društva ljubiteljev poljskega naroda. Po prisrčnem pozdravu so poljski gostje krenili v Akademski kolegij v Kolodvorski ulici, kjer so jim bila pripravljena prenočišča. Nato so si ogledali nekatere zanimivosti Ljubljane.

V restavraciji »Uniona« je bil zvečer ob 20.30 prirejen prijateljski večer, na katerem so bile izgovorjene mnoge prisrčne in bratske napitnice.

Poljski profesorji odpotujejo jutri zjutraj na Bled, kjer se pomude en dan. Z večernim vlakom se vrnejo nazaj v Ljubljano in nato potujejo najprej v Zagreb, od tam preko Karlova na Sušak in dalje v Dalmacijo, kjer ostanejo mesec dni. Poljskim gostom ključemo: »Dobrodošli v naši beli Ljubljani«